

Átfogó vizsgálatok, hangsúlyosabb jelenlét

Interjú a nemzetiségi ombudsmanhelyetttel

IDr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes sokat van úton, nehéz időpontot egyeztetni vele egy interjúra, pedig már az év elején megbeszéltük, hogy bemutatjuk a Hivatal 2016-os munkatervét. Hogy merre jár? Genf, Brüsszel, Kolozsvár, Strassbourg, Szarajevo és folytathatnánk hazai helyszínekkel is, tehát oda megy, ahová munkája szólítja. Legutóbb a parlamenti nemzetiségi szószólók bizottságának számolt be munkatársaival a 2015-ben végzett munkájukról. Azóta az Igazságügyi Bizottság is megtárgyalta az alapjogi biztos és helyettesei éves beszámolóját, amely majd az Országgyűlés elé kerül. De nézzük a 2016-os munkatervet!

– Idén megváltozott munkatársaim köre, az Alapjogi Biztos Hivatalában jelenleg tizenhárom fő foglalkozik a nemzetiségi jogterülettel. Valamennyien elkötelezett, kiváló szakemberek, akiknek munkájára én is építek. Vannak az előző évből áthúzódó feladatok és úgy látom, ezek az idén meg is maradnak, hiszen a Miskolcon végzett vizsgálatunk – bár tavaly elkészült a jelentése – utóéletét, a történéseket folyamatosan figyelemmel kísérjük. Annál is inkább, mert komoly érdeklődés mutatkozik olyan nemzetközi szervezetek részéről a témában, amelyeknek Magyarország is tagja. A másik ilyen – az Alaptörvényből levezethető – vizsgálatunk a 2015-16-os oktatási szegregációval foglalkozik, és az ajánlások mellett, azok következményeinek állandó nyomon követése is a része. Kormányzati döntések előtt állunk a nemzetiségi oktatásban is. Számos egyedi és egyéni panasz is érkezik a Hivatalhoz, amikkel szintén foglalkozunk. Ezek tehát valóban áthúzódó feladatok.

– Nagyon tartalmas volt, s nagy érdeklődésre tartott számot a nemzetiségek és egyházak kapcsolatáról, a cigány pasztoráció témakörében megtartott konferencia. Ennek is van utóélete?

– Ebben a témakörben két jelentésen is dolgozunk. Az első dokumentumot terveink szerint még idén, az első félévben a közvélemény elé tárjuk, ismét számítva a sajtó és az érdeklődők figyelmére. Közben elnyúló munkát jelent a tanodai vizsgálat, a tankönyvek nemzetiségi tartalmának elemzése. Látszólag könnyű a beszerzésük, hiszen a tankönyvlistáról kiválaszthatók, ám a valóságban ez mégsem így van, ami további folyamatos munkát feltételez a témában. Mégis azt mondom, hogy 2016-ban elsődleges célunk a tavaly megkezdett feltáró munkák befejezése.

– Indulnak új vizsgálatok is?

– Igen, mégpedig igen komoly témában, ez pedig a nemzetiségi média helyzete. Legutóbb hat-hét évvel ezelőtt folytak vizsgálatok ebben a témakörben.

Azóta jelentős változások történtek a területen, így teljes spektrumában kívánjuk feltárni, hogy miként készülnek a nemzetiségi műsorok, kik készítik azokat és mennyiből. Ugyancsak idén kezdődött meg a nemzetiségi kulturális terület átfogó felmérése, gondolok itt a színházakra, múzeumokra, gyűjteményekre, tájházakra. Június 16-án éppen a Hodászi Roma Tájházat mutatjuk be Rézműves Melinda közreműködésével. Konceptióváltás történt nálunk,

amennyiben a vizsgálatok célja, hogy azok hangsúlyosabban kötődjenek a nemzetiségi közösségek ünnepeihez, életéhez, és párhuzamosan megjelenítsük a nemzetiségek gazdag értékeit is. Közben mindig felmerülnek a kisebb közösségeket érintő problémák is, melyek panasz formájában érnek el minket, és az Egyenlő Bánásmód Hatóságot. Ezekkel is foglalkozunk.

– Mondana konkrét példát erre?

– Ilyen a bolgár szépkorúak által jelzett panasz: ők is szeretnének részesülni a magyar állampolgárokat megillető, 90, 95 éves korban kapható egyszeri juttatásban, hiszen itt dolgoztak, itt élték le az életüket. A másik konkrét példa is egyedi panasz, amelyben még tájékozódunk. Bizonyára többen emlékeznek rá, hogy Kanadába, rokonlátogatásra induló roma családokat nem engedtek fel a repülőgépre, s nem kínáltak fel nekik kártérítést sem. Azt vizsgáljuk, hogy a légitársaságot, illetve kitérítést és milyen felelősség terhel az ügyben.

– Megélnékül a Hivatal munkája a nemzetközi kapcsolatokban...

– Nem igazán tudom, hogy kiket ért el az a fontos információ, hogy 2014 októbere óta az ENSZ „A” státuszú emberi jogi intézménye is lettünk. Ez azzal jár, hogy nem csupán tájékoztatunk, de részt veszünk az Európa Tanács, az Európai Unió munkájában is, elsősorban a jogvédelem területén. Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának munkájából is aktívan kivesszük a részünk, legfőképp, ha nemzetiségi

jogterületről van szó. Mit is jelent ez? Országlátogatásokat, négy-ötévente készülő országjelentéseket. Ezekbe igyekszünk becsatornázni, bekötni a magyarországi nemzetiségi területet is.

– Szalayné Sándor Erzsébet kisebbségkutatóként tagja az Európa Tanács Kisebbségi Keretegyezménye tanácsadó testületének, így a felpezsdült jogvédő munka – összhangban a törvényekkel, az európai jogfelfogással – különösen elismerésre méltó.

– Egyetemi tanárként és helyettes ombudsmanként is optimista vagyok a munkámat illetően, de egyben realista is. Az első voltam, akit a megváltozott jogszabály szerint helyettesként választott meg az Országgyűlés. A jogi környezet csakúgy, mint a nemzetiségi közösségek élete, folyamatos változáson megy keresztül, ami munkánk hatékonyságát is befolyásolja. Azt vallom: aki emberi jogi védelemmel foglalkozik, legyen optimista vagy hagyjon fel a munkájával. Ezért készülünk mi magunk is egy

koncepcióváltásra, amelynek célja, hogy a Hivatal munkáját megismertessük a közvéleménnyel, nagyobb hangsúllyal legyünk jelen a médiában és – ami számunkra talán a legfontosabb –, elérjük a fiatalokat, jelen legyünk a közoktatásban. Szeretnénk ehhez minden médiafelületet felhasználni, online tartalmakat szolgáltatni az oktatási intézményeknek, bemutatni az ombudsmani hivatal munkáját, tevékenységét a magyarországi közjogi felépítésben – természetesen az írásos anyagok mellett. Ezt a törekvésünket a nemzetiségek parlamenti szószólói is támogatják. Az ombudsmani hivatal weboldalán egy alhonetlapot hozunk létre a nemzetiségi biztoshelyettesi munka hatékonyabb bemutatására. Ott leszünk az internetes portálokon, tehát mindenképpen arra törekszünk, hogy nagyobb figyelem kísérje a munkánkat.

– Köszönöm az interjút!

- mayer -

Szalayné Sándor Erzsébet, a nemzetiségek jogaiért felelős ombudsmanhelyettes közleménye

Az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága 2016. április 19-i ülésén egyhangúlag elfogadta a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó ombudsmanhelyettes, Szalayné Sándor Erzsébet 2015. évi tevékenységéről szóló beszámolóját, amely az alapvető jogok biztosa és helyettesei éves összefoglalójának része.

A 13 magyarországi nemzetiség választott szószólóiból álló országgyűlési bizottság az ülés nyomán kialakított állásfoglalásában hangsúlyozta, hogy a nemzetiségi ombudsmanhelyettes és a bizottság együttműködését szakmailag és emberileg is rendkívül sikeresnek ítélik. Szalayné Sándor Erzsébet jelezte: a jövőben is támaszkodni kíván a nemzetiségi szószólókkal és a nemzetiségek bizottságával való szoros együttműködésre, és segítséget fog nyújtani a szószólók által felvetett, a hatáskörébe tartozó konkrét ügyekben.

A beszámoló szóbeli kiegészítésében az ombudsmanhelyettes elmondta, hogy a törvényben meghatározott alapfeladatainak megfelelően 2015-ben is megkülönböztetett figyelemmel kísérte a nemzetiségi jogok és az egyenlő bánásmód elvének érvényesülését, kiemelten foglalkozott a nemzetiségek képviselőivel való kapcsolattartással, a nemzetközi kapcsolatok fejlesztésével és a tevékenysége média-megjelenésével. Nemzetközi téren az ombudsmanhelyettes továbbra is az ENSZ, az Európa Tanács és az EBESZ égisze alá tartozó, a nemzetiségek jogaival foglalkozó szervezetekkel meglévő együttműködést tartja a legfontosabbnak.

A 2015. év vizsgálatai közül Szalayné Sándor Erzsébet négy ügypust emelt ki: az átalakult nemzetiségi önkormányzat által fenntartott intézmények támogatásával; a nemzetiségi önkormányzat együttdöntési jogának korlátozásával; az oktatási szegregációval, az ehhez kapcsolódó szabályozással; valamint a telepfelszámolással, teleprehabilitációval összefüggő ügyeket. Az ombudsmanhelyettes jelezte, hogy jelentősebb vizsgálatok, valamint a nemzetiségi közösségeket érintő problémák megoldására irányuló egyeztetések során a továbbiakban is számít az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottságának segítő együttműködésére.